СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 172. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 27. липня 1931. — VOL. XXXIX. No. 172. Jersey City, N. J., Monday, July 27, 1931. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ КАЖЕ ОБТЯТИ БУДЖЕТ

ПРИКАЗУЄ ДЕПАРТАМЕНТАМ ЗМЕНШУВАТИ ВИДАТКИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер вислав до голов департаментів федерального уряду лист, у якому приказує їм обтяти буджет, себто зменшувати видатки.

Приказ є короткий та не входить у подробиці. Президент приказує починати обтинання буджету як найскорше та означує день 17 серпня як початок ощадностей.

Як причину свого зарядження Гувер подає депресію й дефіцит.

ЩЕ ОДНА ВОЄННА НОВИНА.

ВАШИНҐТОН. — Відділ хемічної війни при департаменті війни робить тепер проби з уживанням літаків до розсівання отруйних ґазів по землі.

Відділ каже, що питання вже майже розвязане, лише ще не знати, як захороняти самого летуна перед затроєнням ґазами, які він викидає з власного літака.

ПОЖАР ПРИТУЛОВИЩА.

ПІТСБУРҐ. — Притуловище для старців, удержуване „Сестричками Бідних", погоріло в четвер в ночи. В пожарі загинуло 30 пожильців дому. Тіл 20 інших ще не знайдено.

У домі було тоді 250 осіб. Полумінь огорнула дім дуже скоро. Ті, що вратувалися, вискочили з вікон на розставлені сітки.

Понад сто осіб законниці відставили до шпиталів.

ЗАГАДОЧНЕ ВБИЙСТВО СТУДЕНТКИ.

ҐВАЙТ РІВЕР (Арізона). — У глибокій долині ріки Ґвайт, на резервації індійського племени Апашів, знайдено тіло 22-літньої нюйорської студентки Генрієти Шмерлер, котрої власти шукали вже від кількох днів. Поліція не сумнівається, що дівчину вбито.

Підозрівають, що вбили її Індіянки, завистні за своїх мужів, серед котрих студентка робила етнографічні досліди для Колумбійского університету в Ню Йорку.

ДЕМОКРАТИ ЗА ВИРАЗНУ ЗМІНУ ЗАГРАНИЧНОЇ ПОЛІТИКИ.

ВАШИНҐТОН. — Два визначні демократичні політики, ґубернатор Річі з Меріленду та сенатор Гол з Тенесі, виступили публично з закликом до американського уряду, щоби Злучені Держави виразно заявили, що вони змінять свою міжнародню політику та покидають свою „ізоляцію".

ЗАВОРУШЕННЯ В ЧІЛЄ.

САНТІЯҐО (Чіле, Південна Америка). — Тут прийшло до поважних заворушень. Вуличні демонстрації, які, як видно, не мали ніякої виразної цілі, скоро перемінилися на бійку з поліцією. Бійка прибрала згодом революційні розміри, коли студенти виставили на вулиці барикади. Поліція дала до них сальви та вбила двох. Тоді студенти покинули барикади.

СТАН ОБЛОГИ В АРҐЕНТИНІ.

МОНТЕВІДЕО. — Хоча повстання в Коріентес здушено, мимо цього уряд для певности завів стан облоги в чотирох провінціях краю та на трох територіях.

Повстанці втікають далі до Параґваю. Ті, що попали в руки уряду, складають вину за повстання на партію Іроґоєністів.

ЛІСИ ГОРЯТЬ ДАЛІ.

ШЕЇН (Вайомінґ). — Війська мають великі труднощі з погашенням пожарів лісів. Погасять в одному місці, а пожар починається в другому.

В одному Тетонському Національному Лісі згоріло коло 12,000 акрів ліса.

МАНЕВРУЮТЬ ЗА КАНДИДАТУРУ.

ВАШИНҐТОН. — Френклин Рузвелт, нюйорський стейтовий ґубернатор, дуже вдячний шикаґовському мейорови за його висунення його як кандидата „мокрих" при слідуючих президіяльних виборах.

Д-р Артур Бертон, голова антисалунової Ліґи Америки, виступив з того приводу з публичною заявою, що ґубернатор Рузвелт не виступав досі як „мокрий", ба навіть кілька разів робив заяви, які мали запевнити „сухих", що він з ними.

БОМБА В ТЮРМІ.

ШИКАҐО. — У стейтвілській тюрмі, коло Джоліет, знайдено бомбу.

Припускаючи, що хтось з вязнів плянував втечу з тюрми на велику скалю, начальник тюрми зарядив не пускати вязнів з келій 10 днів.

АМАТОР ВІДКРИВ КОМЕТУ.

БРОЛІ (Каліфорнія). — Масані Наґата, японський астроном, котрий подав світови, що він відкрив комету, не є фаховим астрономом, а займається астрономією як аматор.

ДЕРЖАВНИЙ УРЯДНИК НЕ ЗРОБИВ СОБІ КРИВДИ.

У податковому уряді в Дорні (Румунія) відкрили зловжиття урядника Каснера, який затримав для себе з інкасованих податків 400 тисяч левів. Каснера арештували, але грошей нема. — Зрозуміла річ, що такі й подібні вістки викликають обурення податковців, для яких не має податковий уряд ніякого зрозуміння. Коли зважити, що в сьогоднішних часах походить певна часть податків з ліцитацій, то введення кари смерти для злодіїв публичного гроша може бути лише гарячим бажанням усіх податковців. Але кожде румунське правительство боялося цього параґрафу як чорт кадила, тож боїться цього й правительство Йорги. Забагато у нас злодіїв між тими грубшими й тому не можливо поступати справедливо, навіть коли цього вимагають інтереси державного авторитету. — („Час").

ДУХОБОРИ НЕ ВІДПОВІДАЮТЬ ЕНУМЕРАТОРАМ.

Духоборська секта „Синів Свободи" в дистрикті Ґренд Форкс, Б. К., відмовилися відповідати на питання енумерейторів перепису. З того приводу влада видала наказ арештувати винних. Дванацять полісменів спроваджено до дистрикту, щоби на тім тлі не допустити до заворушень. Духобори в Нелсон відповідають спокійно на питання.

ПРОДАВ ЖІНКУ.

Столяр Антін Драчев з Лукашева на Виленщині мав дуже гарну жінку і не мав грошей та жив у нужді. На його щастя з Америки приїхав його брат, якому подобалася братова і він конечно хотів здобути її серце. Антін Драчев згодився відступити свою жінку братові за 300 долярів, що і сталося. Антін дістав 300 долярів, а його брат виїхав з його жінкою на Литву.

УБИВ ЖІНКУ ЗА 1,500 ЗОЛОТИХ.

В Дзевенішках на Виленщині Іван Войнарович переховував у куфрі 1,500 зол. завинених у старі ґазети. Його жінка не знала, що там є гроші, і як не було чоловіка дома, спалила ґазети з ґрішми в печі, бо потребувала паперу для розпалу вогню. Чоловік, як вернувся до дому і довідався, що сталось, попав у таку розпуку, що вхопив сокиру і вбив жінку.

КРЕМАТОРІЇ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

„Журнал Американського Медичного Т-ва" подає, що в Одесі й Харкові будують крематорії, де за ціну одного карбованця будуть палити людські трупи. З цього приводу протирелігійні товариства ведуть завзяту акцію по містах і селах, щоби небіщиків не ховати, як досі, але посилати до крематорій на спалення.

„УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР" УТРАТИВ ПОЧТОВИЙ ДЕБІТ.

Польське міністерство внутрішних справ відібрало почтовий дебіт органови бувшого президента д-ра Евгена Петрушевича „Український Прапор", який від літ виходить у Берліні. Заборона мотивована „протидержавним змістом ґазети".

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1932.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша й остання сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошення буде стільки корожче коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1932 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

НЕ ТАК, ЯК У ПОЛЬЩІ.

Ми недавно писали про цілковите зрівнання в правах обох мов, що їх вживають обидва народи, замешкуючі Бельґію. На днях має виступити перед бельґійським парляментом зі своєю програмою новоутворений міністерський кабінет. Бельґійські часописи заповідають, що програмова промова буде виголошена француського і флямандською мовою. В цей спосіб бельґійський уряд хоче перед цілою державою ствердити, що він трактує зрівнання в правах обох мов як найбільш серіозно, і що відносний закон має бути в повноті виконаний.

АПЕЛЯЦІЙНА РОЗПРАВА ПОСЛА ОЛ. ЯВОРСЬКОГО.

Городський суд у Підгайцях засудив бувшого посла Ол. Яворського за проступок з § 312. і 314. к. з., якого він нібито допустився супроти референдаря староства Ланьцуцького, на 2 місяці вязниці без відложення кари, бо обвинувачений, „відомий зі своєї посольської діяльности, не дає ґарантії поправи". Апеляційний суд у Бережанах зменьшив кару на 3 дні арешту з заміною на 30 зол.

ПОЧЕСНЕ ГРОМАДЯНСТВО МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО.

На днях громадська рада в Тернополі надала з нагоди отворення вистави рільничої і реґіональної в Тернополі, що має характер чисто польської патріотичної маніфестації, почесне горожанство марш. Йосифові Пілсудському у признанні його діяльности. Згідно з вістками польської преси повища ухвала запала одноголосно, отже можна би думати, що за неї голосували і всі українські радні, котрих є 10 на 48 радних. Тимчасом за повищу ухвалу голосували тільки всі польські (між ними і всі вшехпольські) та жидівські радні — отже і сіоністи. З українських радних на цьому засіданню не був ніхто, а тимсамим за повищу ухвалу українські радні не голосували.

НАЙБІЛЬШІ МІСТА В АМЕРИЦІ Й ЕВРОПІ.

Найбільше місто у світі це таки Лондон, столиця Англії, а Ню Йорк друге. Стан населення кількох найбільших міст в Америці й Европі такий: Лондон 7,476,168, Ню Йорк 6,930,446, Париж 4,886,503, Берлін 4,014,588, Шикаґо 3,376,438.

ПРИЧИНОК ДО УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ЗГОДИ.

В селі Малехів під Львовом громадська рада ухвалила відступити таку саму площу громадського ґрунту для „Людового Дому" і для чит. „Просвіти". Спираючися на цій ухвалі, начальник громади витичив обом товариствам даровані площі. В ночі 4. червня ц. р. радний Ян Пасерський прийшов зі стражаками, узброєними в стражацькі топори, під проводом Юзефа Вечорковського, і повикидали палики з площі, яку громадська рада дарувала під чит. „Просвіти". Інтерпелюючим українським громадянам відповіли, що „нам сєн так подоба". Цікаво булоб знати, чи такий „наязд" стражаків є переступленням статутової діяльности, чи ні? Кінець самої справи дасться легко передвидіти. Рада Повітового Виділу затвердить напевно даровизну в користь „Людовеґо Дому", а відкине правдоподібно даровизну ґрунту під українську читальню. Малехівцям останеться тільки одна потіха, а іменно, що в такий спосіб піддурено вже й деякі інші громади, ось хочби в Клепарові. Там також громадська рада ухвалила дати площу під польську, українську і жидівську захоронку, але повітовий „саможонд" затвердив ухвалу тільки в користь польської захоронки, а справа даровизни для української і жидівської захоронки з хвилею прилучення Клепарова до Львова застрягла в актах „міського саможонду". Ріжниця тільки в тім, що за цього роду поступовання супроти українських культурних потреб міські верховоди не кажуть себе величати добродіями, як це звикли вимагати від українського населення повітові можновладці.

ҐРІМ УДАРИВ У ВІЙСЬКО.

У селі Студзеніце, біля Серпца, підчас хуртовини вдарив кулистий ґрім у стодолу, в якій був схоронений відділ військоґового приспосіблення 32 п. п. Пять учасників курсу згинули на місці, 18 були тяжко ранені, а 30 лекше. В стодолі згоріло 70 крісів.

НОВА ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ В СПРАВІ ГАЛИЧИНИ

В АНГЛІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ ЗАПИТУЮТЬ, ЧИ КОМІТЕТ ТРОХ ПИЛЬНУЄ ГАЛИЦЬКОЇ СПРАВИ.

ЛОНДОН (Англія). — Українське Бюро повідомляє, що підчас засідання англійського парляменту 15 липня посол Мендер виніс інтерпеляцію до міністра справ закордонних у справі діяльности Комітету Трох Ліґи Націй, якому доручено розслідити українські зажалення в справі „пацифікації" Галичини. Інтерпелянт мав на увазі не лише пригадати українську справу, але головно вказати на те, що польський уряд не старається перевести того „внутрішнього порозуміння", яке він обіцяв у Женеві в травні.

Посол Мендер запитав державного секретаря справ заграничних, який поступ уже зроблено в справі українській від того часу, як Комітет Трох у травні мав засідання. Далі посол Мендер запитав, чи були які дальші переговори між польським урядом та українськими представниками й чи Комітет Трох уже має який звіт у цій справі, а як ні, то коли такого звіту зажадають і коли знову справа буде переглянена.

Заступник секретаря, Делтон, на це відповів, що Комітет Трох знову збереться в Женеві у вересні й тоді розгляне все, що сталося від часу останнього його засідання. Ніякого повідомлення про переговори між польським урядом і представниками Українців ще не отримано.

Тоді Мендер запитав знову, чи Комітет Трох у міжчасі буде слідкувати за тим, що робиться в Польщі, чи може Комітет залишає справу до вересня? На це Делтон заявив, що предсідник Комітету Трох увесь час тримає свою руку на цій справі, навіть тепер.

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ ПЕРЕД СУДОМ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Нарешті прокураторія доручила акт обвинувачення бувшим послам о. прал. Л. Куницькому та І. Заваликутови. Після арешту обидва ці бувші посли просиділи в слідчій вязниці по три й пів місяця. Тепер вони знаходяться на волі під кавцією. Обидвох послів ставлять під суд за їх промови на посольських вічах. Арештовані вони були ще в жовтні минулого року. Справа їх прийде перед суд мабуть також у жовтні, але вже біжучого року.

Тепер ще не вирішено, де поставити послів перед суд: у Чорткові, чи у Львові. Справу цю має рішити вищий суд у Варшаві.

НАГОРОДА ЗА „ПАЦИФІКАЦІЮ".

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Місцева українська преса вважає призначення львівського воєводи Наконечнікова-Клюковського на становище віцепреміера польської держави як нагороду за „успішно" переведену ним „пацифікацію" Галичини. Інакше не можна трактувати призначення цього ката Галичини на такий високий уряд.

Таксамо й намірена урядом реформа скасування двох воєвідств у Галичині й створення одного нічого спільного не мають з реформами на користь Українців. Це викликається виключно тяжким фінансовим станом Польщі й загальним старанням скоротити витрати на адміністрування державою. Далі ґазети твердять, що нема формальних переговорів між представниками Українців та польським урядом у справі полагодження взаємовідносин у Галичині.

ОБЄДНАННЯ ВОЛИНСЬКИХ ХРУНІВ.

ЛУЦЬК (Волинь). — 29 червня тут відбулися установчі збори нової хрунівської орґанізації, що назвала себе Волинським Українським Обєднанням. Махерами цієї орґанізації є відомі волинські хруні. Не зважаючи на всі старання польських посіпак зробити дійсно установчий конґрес з представників населення, їм не пощастило притягнути селян та свідомої української інтеліґенції.

Тому на конґресі брали участь лише хрунівські посли, кілька московсько-польських „православних батюшок", кілька учителів, що мусіли їхати на конґрес під загрозою втрати своїх становищ, а також ріжні урядовці та державні службовці.

„ҐРАФ ЦЕПЕЛІН" РОЗПОЧАВ ЛЕТ ДО БІҐУНА.

ФРІДРІХСҐАФЕН (Німеччина). — Повітроплав „Ґраф Цепелін" розпочав науковий лет до північного біґуна. Зупинку зробить повітроплав у Ленінґраді, де візьме палива та російських учених, а звідти полетить до біґуна через Архангельск і Нову Землю. Назад буде вертатися іншою рутою, здовж Сибіру.

Підчас цього лету він має перелетіти 6,200 миль. Цим разом перебуде в повітрі без перерви значно довше, ніж він це робив раніше.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
... Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ НЕ ОДИНОКА НАУКА?

У Лондоні покінчилася конференція провідників сімох великих держав, що зібралися були для наради над способами допомоги одній з держав у тяжку фінансову скруту. Є це факт немалої ваги, що державою, для допомоги котрої зібралася конференція, є Німеччина, отже та держава, що тринацять літ тому воювала якраз проти тих, котрі тепер зібралися її ратувати.

Кождий певно памятає, в який спосіб говорилося про Німеччину в тих краях, котрі проти неї воювали. Німців називано дикунами, цебто народом, котрий не має людяних почувань і не заслугує на ніяку симпатію. Їх звичайно називано Гунами, цебто людьми, які не мають культури, нищать чужу культуру, яку тільки стрічають на своїй дорозі, і які тому заслугують на те, щоби їх знищити. Про них писалося, що вони вбивають дітей, перетоплюють трупів на лій. Ті, що збирали гроші на воєнні бонди, писали: „люди, гірше від гаддя, з перепрошенням для гаддя".

Тепер на конференцію для допомоги Німеччині зїжджаються якраз представники тих держав, що тринацять літ тому всіх сил докладали, щоби Німеччину знищити.

Чомуж це воно так? Невжеж ті, що колись горіли такою ненавистю до Німеччини, нині запалали до неї любовю? Зовсім не те. Такої переміни в почуваннях великих держав супроти Німеччини не було. За поступками великих держав стоїть не любов до Німеччини, а любов до себе самого. Отже те саме чувство, що колись казало нищити Німеччину, нині каже Німеччину ратувати. Переміна, яка тут зайшла, не в почуванню, а в повчаючих фактах життя, які показали, що вбити Німеччини не можна, не погубивши рівночасно самих себе.

Великі держави переконалися, що коли Німеччина впаде фінансово, то вона під своїми руїнами похоронить великі держави-побідниці; що гріб Німеччини буде рівночасно гробом інших держав.

Правда, між державами-побідницями є ще одна держава, Франція, котра думає, що вона потрапить зробити великий бизнес на своїй побіді, але за якийсь час і вона мусітиме погодитися з тим, що ждати свого ратунку з чужого знищення є фантазією, якщо не божевіллям. Коли вона впреться при своїй вірі, вона легко може довести до нової війни, яка буде коштувати так богато, що тоді ще трудніше буде стягнути від побіджених воєнні кошти, ніж воно є тепер.

Б. Антоненко-Давидович.

ВОСКРЕСЕННЯ ШЕЛЬМЕНКА*)

(2)

Та коли ще „словеса" Арбатова, Крентюкова та Бартова, дуже абстрагувавшись від реального, можна якось сяк-так назвати „географічними помилками" та ляпсусами, то щодо двох останніх, про яких тепер писатиму, — сумнівів жадних. Знайоме нам з темних минулих літ обличчя зоольогічного великодержавного шовініста встає тут у всій своїй красі, як „купина неопалима". Це вже справді, як прирівняти до наших радянських умов, є „аліквід нові екс Африка". Ми маємо тут на увазі Євгенія Бражнева та Федора Гладкова.

Книгу Є. Бражнева „В дыму костров" видала „Артель писатетелей „Круг" 1926 року. На обкладинці цієї книги впадають в око великі літери **„Библиотека пролетарских писателей"**.

Подивімось-же, що пише цей „пролетарский писатель" і що видає в-во „Круг". Мова мовиться про 1919 рік; це ніби мемуари автора, що брав у тодішніх подіях на Україні не аби-яку участь:

„И вот поезд умчал меня за тысячу верст от центра, в хаос первозданный нового мира, на Украину. Из строго советской, пуританской, пайковой, хвостатой Москвы, на **обжирающийся, распущенный, как гулящая девка, юг!**" (стор. 6).

Як бачимо, з гидким упередженням, їде на „юг" — Радянську Україну, Бражнев, та це тільки перші квіти, порівнюючи ще невинні й хороші, як „утро любви хорошо, хороши только первые розы". На сторінці 13-ій автор уже встиг обізнатись із Україною, щоб висловити про її тодішню радянську столицю, Київ, такі сентенції:

— „Киев — город хамелеон, Крещатик — переметная сума, продажный проспект, улица ренегатка. Вчера присягала Раде, **марала вывески украинкой мовью,** наряжала продавщиц в спидницу, плахту и намисто. Сегодня — любезничает с красноармейской звездой, на тротуарах и в магазинах большевистская терминология маскарад под пролетариев, „трудовие артели", „рабочая кооперация". Завтра — овации и улыбки гетманским холуям, **опять украинская мовь, „жиночи капелюхи", „кавярня та едальня"**, „чоловики" с оселедцами, саблюками и шулерскими физиономиями, крахмальные груди мазуриков, брилианты проституток, сияющие поповские рожи".

Але и це „брюзжанье" щодо „украинской **мови"** згучить ніжним дитячим белькотінням проти того, що пише Є. Бражнев на 22-ій сторінці.

„Что значат те несколько десятков уличенных белогвардейцов и обнаруженых контрреволюционеров, барахлишко которых растрясли в Киеве в пылу первых дней? Что это составляет, — **когда весь город авансом — контр-революция, когда все население с первого до последного — заведомо белогвардейцы, эксплоататоры, палачи, классовые враги, которым не может быть пощады!"**

І нема чого дивуватись, що й соціяльну революцію на Україні Є. Бражнев уявляє, очевидно, не инакше як отак: **„От Судожска, Орши, Льговска, с границ Курской губерние** (цеб-то — всі місця російської етнографічної території — Б. А.-Д.) тучи партизан двинулись на Киев, дальше на запад и юг, кубарем за Днепр, львами на Житомир, смерчем — по Подолу (?!) и Волыни — до черноморских лиманов. Петлюровский балет — все эти сечевки (?), гайдамаки, галичане — разлетелся пылью, легкими феями выпорхнул за кордон" (ст. 24). Ну, словом картина: „Пих, пах, ой-ой-ой! Умирает зайчик мой", але читач питає — де-ж українські червоні повстанці проти гетьмана й директорії, де ті потужні загони українських робітників і селян, що ціною крови своєї, пролитої на численних фронтах, створили свою УСРР? Їх нема, бо Євгеній Бражнев їхав „от Судожска, Орши, Льговска, с границь Курской губернии", й уявляв собі розвиток на Україні соціялістичної революції в такий спосіб:

„Предоставил нашим артиллеристам выбирать позиции, где угодно, и намечать цели, какие им приглянутся. Третье — дал задачу: как только подам знак — Переяславль — в щепы! Понятно?

„— Понимаю, товарищ командуючий. Будет исполнено" (ст. 120).

Хіба треба ще казати, що українська людність у Є. Бражнева — це хахли, яким Бражневи охоче дозволять бути Шельменками - деньщиками, але народом, що виявив свої творчі поривання в Жовтневій Революції, ніколи! Бражнев, очевидно, не бачив Жовтневої Революції та тинявся по „задворках" її.*)

„Заночевал у хохла, толстого и усатого, как Тарас Вульба" (ст. 86).

Є. Бражнев міг-би вільно назвати книжку не — „В дыму костров" а — „Как мы завоевывали хохлов": назва достоту збіглась би із змістом.

Вам, читачу, мусить бути тепер зрозуміло, чому цю книжку Є. Бражнева розхватує російський обиватель на Україні і чому мені коштувало багато часу та зусиль, щоб знайти мало що не останнім примірником цей цікавий документ. Але вам так само, як і мені, невтямки, — як оцю „Одисею" неприхованого російського шовінізму береться видавати видавництво „Круг", куди дивився московський Головліт? І куди дивляться політкерівники тих військових частин, що машируючи, співають на міських улицях цю пісню Бражневського жанру, як про це вже писалося і в „Комуністі":

„Всех фашистов розобьем,
На Украйну жить пойдем.
На Украйне добре жить:
Есть что шамать, есть что [пить".

Куди?...

І нарешті, поважний російський пролетарський письменник автор славнозвісного „Цемента" — Федор Гладков.

Як повідомляє журнал „Плуг" і газета „Вісті", Ф. Гладков, перебуваючи в комуні „Авангард", на Запоріжжі, дозволив собі висловити такі неоригінальні, беручи на увагу стару російську практику, думки з приводу української мови та літератури:

„Зачим возрождать допетровскую эпоху, зачем гальванизировать украинский язык, который покрылся уже прахом. Все это только тормозит развитие социалистического строительства... Украинские писатели хотят конкурировать с русскими писателями, а выходит только обезьянничают"...

Чому це письменник Ф. Гладков вважає для себе за можливе відроджувати справді допетровські погляди московського патріярха Іоакима на українську мову, що мислив собі так: „Когда будет много языков, то пойдет смута на земле" і чому-б Гладкову в цій справі не „малпувати" хочби російського А. Пушкіна чи російського Рилеєва?

Невже в „камер-юнкера" Пушкіна було більше розуміння й більше політичного такту, не кажучи вже за инші сантиментальні речі, до сплюндрованої, закріпаченої України, тодішньої здичавілої кошари російського ухаря-купця, ніж у пролетарського письменника Гладкова до УСРР? „Странно, но верно"... — як кажуть Росіяни.

Тимчасом пролетарський письменник Федор Гладков у своїх писаннях про комуну „Авангард" робить відкриття:

„Галичанин — человек, приехавший из Галиции. Галиция — **юго-западная** (?!) часть Польши"...

Автори таких літературних шедеврів можуть, очевидно, примиритись із Шельменком-деньщиком. Він, коли хочете, їм здається ще десь у повісті чи романі, як дурник, вони навіть культивуватимуть його собі на розвагу в „досужий час", але з УСРР, з нею такі автори чомусь не миряться. Дивно!

Можна булоб нанизати ще багато — більш чи менш яскравих, але в кождім разі, анальогічних наведеним уже фактів, та наше завдання — не статистика. Ми підносимо свій голос тільки через те, що час уже раз і назавжди „угробить" цього суґестивного Шельменка.

„Життя і Революція",
Харків.
(Конець).

*) Про активне співчуття українських мас з большевиками, очевидно не може бути мови, хоч автор і думає інакше, але яку винагороду дістали співчуваючі з большевиками одиниці серед української маси, про це пророчисто говорить сама стаття.
Редакція.

Ів. Данильчук.

ПОЛЯГЛИМ БОРЦЯМ ЗА ВОЛЮ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ.

Я бачив Вас у бурі переможній,
Котра шуміла гулянням страшним, —
А в ній, як льви, ви все вперед кидались,
Падали все, й встаючи, далі йшли.

А хуртовина все дико знімалась,
Й здавалось вже, що в небі сил нема,
Щоб з Вами враз за світле діло стати
І хрест тяжкий донести до кінця.

І знали Ви, що сила перемоги
Здолає Вас і снігом примете,
Що у борні нерівній і зрадливій
Ви свій кінець безчасно знайдете.

І як трава шовкова упадає
Під махом острої коси,
Так впали Ви, прапор несучи Волі, —
Собою вкрили рідні степи.

Та Вам не жаль було вмирать сотнями,
Бо лиш для Неї ви жили всегда ;
Боялись Ви, що стяг піднятий Волі
Упаде там, де в розгарі борба.

Спіть, тихо спіть! І сніть про Волю, любі,
Ми той прапор двигнемо уперід,
І здійснимо Ваш сон про Волю спільно,
Або упадем в дорозі до побід!

В. Будзиновський.

ТРИ ПОКОЛІННЯ

(Свобідно за Купером)

(6)

— Гов! — гукнув до візника. — То собаки Капія. Мабуть полює в сім лісі. Сей лай собак сполошить звіра в лісі. Не виключене, що яка добра штука буде втікати попри наші носи, щоби замерзлим озером втекти в ліс Кандиби.

Сани станули. Жулицький відкинув бараницю, розгорнув медвежу шубу і лише в бобровім кожусі вискочив з саний. Коло себе мав наряджену рушницю, бо коли всю дорогу їхав степом або лісами, міг попасти на якого звіра. Також тічка вовків не була виключена. Через ту небезпеку вовків Жулицький мав коло себе не лиш рушницю, але й пару пістолів. Таксамо зазброєний був його візник. Ледви Жулицький вхопив рушницю, в лісі ліворуч за саньми показався сернюк. Не йшов на дорогу, але мчався лісом край дороги. Побачивши сани, скочив у бік, щоби втекти в глиб ліса. Жулицький випалив і здивований, що в тійже хвили гукнув другий стріл, забув, що й візник має рушницю, та що можна би за втікаючим сернюком стріляти ще раз. Сернюк справді втікав, неначе би цілком не поцілений. Та втікав лиш яких сто кроків і впав.

— Хто то міг стрілити і де той стрілець? — Жулицький промовив. — Капій мабуть десь далеко відси, бо й лай його собак був далекий. То безперечно його собаки. Я їх голос добре знаю. Також голос його рушниці знаю. То не його рушниця гукнула майже одночасно з моєю.

Жулицький пустився до сернюка. Саме тоді зза грубої смереки виступив молодий парубок з рушницею в руці і собі ступав до сернюка. Коли коло него оба зійшлися, Жулицький спитав, призираючися парубкови, котрого ще ніколи не бачив:

— То ти стрілив?

— Я, парубок відповів. — Я стрілив і застрілив.

— Коли бо й я стріляв. Мій стріл був перший. Може твій був цілком непотрібний.

— Чий стріл був непотрібний, зараз покажеться, — парубок замітив. — Я ціляв у шию.

Оба стали оглядати спірну добичу. Показалося, що є лиш одна діра... крізь шию.

— Бачите, сернюк мій, — парубок промовив.

— Я ціляв у сернюка — Жулицький відповів. — Шия, чи не шия, я не дивився.

— Як була наряджена ваша рушниця?

— Пятьма льотками.

— Моя лиш одною кулею. Сернюк має лиш по одній дірі по обох боках шиї. Одним боком куля увійшла, другим вийшла.

— Або се виключене, що поцілила тільки одна моя льотка? Не заперечиш, що в сім місци сернюка мусить усмертити й одна льотка. Присягнути не присягну, що то я застрілив, але й ти не присягнеш. Найліпше буде, як сего сернюка возьмемо за нашу спільну добичу. Половина моя, половина твоя. Ту твою половину я відкуплю від тебе.

— Ходім до тої смереки, за котрою я стояв тоді, коли ви стрілили.

— Та чого?

— Може вона посвідчить, хто застрілив і чи добича спільна.

— Смерека може посвідчить? Я справді цікавий, як то вона буде свідчити.

Пішли до смереки. Парубок став пильно шукати в корі. Нарешті, показуючи пальцем, каже:

— Бачите? Ось тут сидить одна ваша льотка. Тут сидить друга. Відси відбилася трета, тут шарпнула дерево і відлупила кусень кори четверта... Де пята?

— Отже бачиш! — Жулицький крикнув урадуваний. — Пята прошибла шию сернюка. Він мій!

— Ваша пята льотка ось тут, — парубок промовив, показуючи дірку в рукаві свого кожушка при рамени.

Жулицький подивився на дірку і відповів:

— Сю дірку не конче мусіло зробити моє олово...

Парубок порозстібував кожушок, і відкинув один його бік.

— Ти щойно тепер кажеш мені се? — Жулицький крикнув, побачивши кров.

В тій хвили коло них залаяли радісно собаки і до них приступив Капій, питаючи, що сталося.

— Бачите, який я стрілець? — відповів Жулицький. — Я стріляв до сернюка і пострілив сього парубка.

— Коли кров не жбухає, лише тече, і коли він держиться на ногах, то пострілне такий небезпечний. Гнат дасть собі раду. Він і кулю вийме, як ще сидить в мясі. Сернюк втік?

— Не втік, бо сей парубок застрілив його.

— То ходім, Андрію, боржій до хати. Де той сернюк? Я його возьму.

Жулицький глянув на лице парубка і побачив, що він аж тепер поблід і хвилями по його лици промайнув біль.

— Пішки він до хати не зайде, — Жулицький промовив. — Ні до вашої, ні до якої ближчої. Кров, хоч не жбухає, то ще може жбухнути, як буде йти так далеко, ще й по коліна в снігу. Я його возьму на сани. Завезу до себе і зараз покличу лікаря. Ходи, хлопче, присядься!

Лице парубка замрачилося. Він неначе з жахом вислухав сі запрошення і відповів:

— Піду пішки до хати діда.

Капій глянув на лице парубка, покрутив головою заперечуючо і сказав:

— Твій ворог правду каже, що пішки не зайдеш. Хоч він тяжко скривдив тебе, користай з нагоди. Маєш до того повне право. Сідай і їдь. Я зараз вишлю до тебе Гната.

Жулицький знав, що Капій чогось то недолюблює його, та проте слова „твій ворог" оскорбили його. Він відповів з докором:

— Я не стріляв до ніякого ворога, а до сернюка. Я сему парубкови не ворог і стріляючи, не бачив його. Я взагалі перший раз побачив його при сернюку вже вбитім. Тепер покажу, що я йому не ворог. Ходи, хлопче, до саней. Також сернюка возьмемо на сани. Я його куплю і заплачу дуже добре.

— Продати, продам — Андрій перебив, — бо гроші дуже мені потрібні, але не цілого. Я мушу мати бодай одну чвертку.

— Нехай так буде. Лікар заосмотрить твою рану і, як хочеш, відішлю тебе саньми, куди скажеш. Ви, Прокопе, принесіть сернюка і киньте його з заду на сани. Відсилаючи саньми раненого, відішлю з ним і його добичу.

Жулицький взяв Андрія за руку, привів його до саней і промовив до доньки:

— Ти тут сидиш і не знаєш, що сталося. Знаєш, що я стрілив до сернюка, та не знаєш, що я пострілив сього парубка. Мусимо взяти його на сани, бо бачу, що ледви держиться на ногах.

Варка глянула трівожно на бліде але гарне лице парубка і зараз метнулася розгортати кожухи, щоби йому зробити вигідне місце. Парубок сів просто неї, вона помогла батькови обтулити раненого бараницею. Капій кинув на сани сернюка, і коні рушили в дальшу дорогу. Андрій сидів зразу насуплений. В міру, як вдивлявся в лице дівчини, його лице стало прояснюватися. Тільки час до часу показувало, що він на силу давить якийсь біль. Коні були шпаркі, отже не минуло пів години, як станули перед хатою. З всіх вікон било світло. Жулицький вгадав, чому хата освітлена. Сани з багажом доньки і з всячиною, яку він купив у Київі, випередили його і до хати приїхали вже в полудне. В Жуличах розійшлася вістка, що ще нині надійде господар з донькою. Всі приятелі Жулицького і такі, що хотіли заробити собі його приязнь, зійшлися, щоби привитати його і його доньку. З хати вибіг Дмитро Бриняк та став відкидати кожухи, щоби подорожним лекше було випорпатися з того опаковання. Здивувався, коли, відкинувши бараницю, побачив Андрія. Варка, висідаючи, промовила до дворецького:

— Сему парубкови поможіть, бо він ранений. Лише не беріть за ліву руку. Введіть його до світлиці.

Варка стояла на порозі і в хату увійшла, аж коли побачила, що Андрій зійшов з саней власними силами і ступав просто непідтримуваний Дмитром. З сіней пішла за батьком до великої світлиці. Тепло було, бо у великій, отвореній печи горіли цілі колоди. В ліхтарах на столі і в прибитих на стінах, горіли свічки. Вся домашна челядь і всі гості обскочили Варку, неначе би тільки вона одна приїхала, і лише вона одна увійшла в світлицю. Перша тупцювала коло неї стара Гафія, раньше помічниця покійної Жулицької, тепер ключниця. Другий призирався їй і хвалив її вигляд далекий родич, Осип Чапран, що мешкав таки в їх хаті. Ще більше ласився до неї будівничий і неначе начальник місцевої поліції, Іван Футрик. Менше гамору робив старий Кавецький, колишній паланочний сотник і приятель пропавшого сотника Марченка. Він жив постійно у своєї внучки в Слобідщині і двічи, тричі в році приїздив на пару тижнів до Жулицького. Було також пару осіб, що Варка їх ще не знала, бо до Жулич прийшли після її виїзду до Київа. До них належав піп Лучківський з донькою Ольгою.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УВАГИ ПРО ГУМОР І САТИРУ.

Гумор це є щось, що викликає в нас сміх і забуття про себе самих та про поважні життєві справи. Коли ми сміємось, тоді робимо відомі зміни в вигляді лиця. Очі наші ясніють, віддих прискорений, груди рухаються. Лікарі твердять, що гумор є дуже знаменитим ліком на ріжні слабости, а поза це він є еліксіром для підйому нашого духа, коли ми є прибиті та засумовані.

Сатира знову, помимо того, що часто вважається рівнозначною з гумором, є щось зовсім відмінного. Ціль сатири є показати в гумористичнім тоні якийсь блуд, гріх або промах, щоби його направити. Сатира, звичайно, заставляє читача подумати критично про певну справу. Вона без суворих слів дає свій осуд і лишає читачеви робити дальші власні заключення.

Українським визначним гумористом був Степан Руданський, котрого гумористичні вірші про панів, жидів, циганів та селянське життя є на устах народу. В американському світі головним представником гумору був донедавна Марк Твейн. У Канаді визначним поважним гумористом є д-р Степан Лікок. З сучасних визначних наших письменників-сатириків є Остап Вишня та Галактіон Чіпка, хоч останнього треба ставити на другорядне місце.

Гумор і сатира є добрі річи, і також конечні для життя, як сіль для страви. Чи то яка забава, чи сходини, чи поважне зібрання, трошка гумору час від часу розколихує всіх. Успішні бесідники все мають на поготові гумористичний матеріял, який часто дуже успішно використовують в часах своїх виступів. Сатира також впливає не менше корисно для звернення уваги на певні справи в людському життю.

У нас в Канаді час від часу появляються люди, котрі беруться до видання гумористичних та сатиричних журналів або газет, але котрі в сути річи проявляють брак розуміння або брак таланту до гумору та сатири. Вони часто вважають за гумор все, що є абсурдом здорового життя. Вони роблять сторінки своїх газет поганим смітником, на який викидають, або другим позволяють виливати найпоганіший бруд, в якому гумору ні на лік, хіба для морально звихненого характеру. На матеріял для сатири також вишукують теми, які зовсім не підхожі для цього.

Коли для гумору та сатири береться справи, дорогі бодай частині читачів, коли висміваеться діла людей поважаних, коли валяється те, що є святе та вартісне, то такий гумор та сатира розминаються зі своїми цілями. Коли такий журнал дає кожному нагоду виписувати сплетні про свого немилого сусіда, то він стає збірником калюж і не приносить тих духових користей, які повинен приносити. Коли остаточно така ґазета містить речі, за які треба червоніти перед дітьми, яку треба ховати перед ними, то вона не оправдує себе і вона вже тимсамим є згори засуджена на загибіль.

Гумористом не може бути перший-ліпший писака. До цього треба мати дар і приготування. Хто пробує писати гумор, повинен писати його так, щоби він щиро звеселяв а не цькував, робив наклепи та поганив все гарне. Сатира, знову повинна мати певну глибину думки і ціль. Можна брати приміри з дальших сторін, але все таки виробляти себе в добрім напрямі. Англійський журнал „Judge" є гідним приміром до наслідування. Німецькі журнали „Simplicissimus" і „Kladeradatsch" також визначаються своїм здоровим гумором та ілюстраціями з ширшого життя.

В такій самій мірі варто звернути увагу на рекорди для грамофонів, які від недавнього часу почали появлятися на ринку. Такі „цяці", як „Танька в небі" і їй подібні не заслугують на те, щоби їх купувати і ними одушевлятися. — Ми мусимо управляти город для добрих ростин, а всякі буряни безпощадно нищити, щоби охоронити в себе ті дари, якими природа нас обдарила.

Ів. Данильчук.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

POLAND FAILS TO NEGOTIATE WITH UKRAINIANS.

Her Failure Revealed by a Question Put in the British House of Commons.

LONDON, July 15, (Ukrainian Bureau.)—In the House of Commons, Mr. MANDER asked the Secretary of State for Foreign Affairs what progress has been made towards the setlement of the Ukrainian question since the Committee of Three met in May; whether any further negotiations have taken place between the Polish Government and the Ukrainian representatives; and whether the Committee of Three have received any reports or, if not, when a report will be called for and the position again reviewed?

Mr. DALTON replied: The Committee of Three will meet again at Geneva in September, and will then consider any developments which may have occured since their last meeting. Meanwhile no reports of any negotiations between the Polish Government and representative Ukrainians have been received.

Mr. MANDER: Will the Committee of Three, in the meantime, keep in touch with what is going on in Poland; or do they propose to leave thн matter until September?

Mr. DALTON: The chairman of the Committee of Three has got his hands pretty full of other problems just at present.

(Rumors of Polish-Ukrainian negotiations have been in circulation ever since the Committee of Three of the League of Nations, last May, expressed their belief in the possibility of internal friendly settlement of the differences between the Poles and the Ukrainians.

The New York Times, for instance, reported on July 9:

WARSAW, July 8. — Sweeping changes are to be made in the administration of Eastern Galicia, the southeastern region of Poland, with the expected appointment of former Minister of Finance Ignace Matuszewski to take the place of M. Nakoniecznikoff-Klukowski, Voivide (Governor) of Lwow province, who was responsible for the "pacification" of the Ukrainians last Fall.

The time is nearing for the September Assembly of the League of Nations, when the Polish-Ukrainian problem is almost certain to be raised unless the Poles make arrangements with the Ukrainians which satisfy their demands. The committee of three summoned to deal with Ukrainian complaints as set forth in a communiqué during the Council meeting at Geneva in May, has expressed hope that an agreement will be reached.

The Poles are most anxious to reach an understanding and remove the Ukrainian complaints from the League's agenda, and the conversations of leading members of the government party with Ukrainian leaders, which were broken off in April, will soon be renewed.

It is learned that the Ukrainians still demand the release of all those imprisoned during the "pacification," reparations for damages done last Fall, a long-term agrarian credit and the formation of one administrative unit for entire East Galicia, with a local Sejm like that of the Silesian province. The shift in Governors indicates that the government is ready to go a long way to meet Ukrainian wishes.

The Ukrainian's demand for one unit in place of the three provinces into which East Galicia is now divided coincides with the government's economy plan. It would merge the provinces of Stanislavov, Tarnopol and Lwow.

Conversations on the other Ukrainian demands will begin as soon as the new Voivode is appointed. The government, is said, is planning a special Under-Secretary for national minorities, headed by prominent Pilsudski bloc leader, Tadeus Holowko.

Such and similar rumors must have been the basis for editorial comments such as the following, by the "Newark Evening News," of Monday, July 13, 1931:

SOOTING A SORE SPOT.

As the Polish Republic matures it grows in wisdom, and the autonomy that is said to be planned for the Ukraine is an example. It is also an example that other countries could imigrate for their own benefit.

The Ukrainians are in the unhappy position of being a divided nation. One part is a republic within the Soviet Union, the other is assigned to Polish rule. Not so much Communists as seekers after liberty, the Polish Ukrainians made the mistake of trying to win home rule by violence, for which they were punished so severely that the League of Nations' intervention was sought.

Poland, it is indicated, will try to repair the physical damages done during the punitive administration of Governor Nakonicznikoff-Klukowski and to forgive in large measure the deeds that provoked it. Poland of all nations should be able to appreciate the quality of mercy, denied itself during long subjugation. It will mean the healing of one of Europe's sore spots.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

МЕНВИЛ, Р. А.

На політичних вязнів.

Семого червня в домі Марти й Миколи Шпака підчас весільної забави їх сина зібрано на політичних вязнів 13 долярів.

Гроші вислано через Обеднання до Рідного Краю.

Присутний.

—o—

СТЕМФОРД, КОНН.

На Рідну Школу.

На хрестинах в домі Панька Вальчука на поклик його брата Григорія Вальчука гості зложили на Рідну Школу 11 долярів.

Гроші вислано через Обеднання до Рідного Краю.

о. В. Гривнак.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

Чорноморська Січ, І-ша сотня, зібрала на визвольну боротьбу 235 долярів. Крім того за почином о. Улицького зібрано на танковому вечері в Бріджпорті, Конн., 4. липня, та за відзнаки Ю. Головінського 23 дол. і 25 ц.

Всі гроші в сумі 258 дол. і 25 ц. переслано через Обеднання на призначену ціль.

А. Дубас.

—o—

ЗВІТ МЕНАДЖЕРА СВОБОДИ

за час від 1. січня до 30. червня 1931 року.

ПРИХІД.		РОЗХІД.	
Січень	$7,198.87	Січень	$5,344.34
Лютий	6,055.86	Лютий	5,635.90
Березень	6,687.14	Березень	4,730.99
Квітень	6,197.76	Квітень	6,036.24
Травень	7,951.98	Травень	5,160.08
Червень	5,757.73	Червень	6,074.01
Разом	$39,849.34	Разом	$32,981.56

Пояснення приходів і розходів.

На приходи зложилися слідуючі позиції:		На розходи зложилися слідуючі позиції:	
Переплата від чл. У. Н. С.	$23,847.70	Платні редакторів і завідателя	$ 6,780.00
Передплата приватна	2,813.60	Платні робітників	12,243.77
Оголошення	5,352.69	Платні кореспондентів	833.00
Роботи У. Н. Союза	2,307.56	Папір і інші потрібні матеріяли в друкарні	6,937.34
Роботи приватні	1,871.92	Почта за часопис	2,909.19
За оголошення в календарі на 1931	37.50	Опал, світло, електрика	871.27
Торг з книгарні	1,255.57	Видатки адміністрації	962.12
Ріжні дрібні, як звороти і т.п.	2,241.45	Асекурація	327.21
Процент з банку	121.35	Текси	291.68
		Направа машин	24.61
		Купно книжок	801.37
Разом	$39,849.34	Разом	$32,981.56

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Прихід від 1. січня до 30. червня 1931	$39,849.34
Готівка в банку з днем 31. грудня 1930	9,911.97
Разом	$49,761.31
Розхід від 1. січня до 30. червня 1931	32,981.56
Остае готівка 30. червня 1931	$16,779.75
Депозит в газовій компанії	50.00
	$16,829.75

П. Маційовський, менаджер Свободи.

Осип Боднарович.

КНИГА ЗНАННЯ

Українська Загальна Енциклопедія — Книга Знання — в 3-ох томах багато ілюстрована, з кольоровими таблицями, мапами Том перший, А—Ж, — Львів-Станиславів-Коломия — Видання Кооперативи „Рідна Школа".

(1)

I. Книжка для мас.

Не хочеться вірити, Але це факт. Перед нами елегантний, гарно виданий перший том Української Енциклопедії. Це направду небуденне явище, коли взяти під увагу теперішню загальну скруту, що особливо далася в знаки на книжковому ринкові. Справді, треба було мати велике зрозуміння необхідности в культурного народу енциклопедії у рідній мові, і дальше багато доброї волі, щоб захотіти цю національну потребу заспокоїти і, вкінці треба було мати велику віру в успіх діла, щоби в теперішніх часах взятися у нас за видання такого великого твору.

В передмові до „Книги Знання" Редакційна Колеґія пише:

„Видання Енциклопедії звязане з великими коштами; в інших культурних народів таке діло беруть на себе державні установи або великі засібні накладні. У нас таке видання взяв на себе невеличкий ґурток людей, що жертвували все своє майно для здійснення культурної ідеї".

І ось ініціятиву, енерґію й витревалість — коли вже не говорити про відвагу — власне того „невеличкого гуртка людей" треба подивляти, коли мається в руках зреалізовання одної третьої задуманого ними діла, цебто перший том Української Енциклопедії.

Немає двох думок, що сьогодні кожна людина, яка має хочби невеличкі претенсії до того, щоб її вважати інтеліґентною, не може обійтися без підручної енциклопедії. „Людське знання — читаємо у „Вступному Слові" до УЗЕ — вже давно поширилося до таких розмірів, що його не в силі охопити ніяка людина, не тільки в цілості, але навіть в окремій ділянці". Ніяка школа середна чи навіть висока не потрафить і не може дати свойому вихованкові відомостей з усіх ділянок людського знання, з усіх ділянок людської культури. Бо кожна школа підготовляє учня тільки до виконування якогось звання, для чого звичайно треба мати знання з якоїсь одної ділянки. Але те чисто фахове знання ще не дає підстави для того, щоби бути наскрізь інтеліґентним чоловіком. У щоденному нашому житті стрічаємося з масою річей і явищ, про які нічого не чули у наших фахових студіях, а які кожна інтеліґентна людина повинна розуміти. І ось відомості про всі ті річі і явища може нам дати тільки енциклопедія, цебто книга, в якій коротко пояснене все те, з чим кожен з нас може на кожному кроці стрінутися. Зокрема необхідна енциклопедія кожному, що читає книжки, особливо научні, та часописи. Не може бути нічого незрозумілого чи неясного для кожного читача научної книжки, якщо він має під рукою енциклопедію.

Цю необхідність енциклопедії для кожної інтеліґентної людини доказує величезна маса всякого роду енциклопедій у інших народів. Бачимо у них спеціяльні видавництва, які видають такі підручні енциклопедії кожного року, доповнюючи їх за кожен раз новими відомостями. І ці видавництва розвиваються; видно, що видані ними енциклопедії хтось купує; видно, що вони масами розходяться.

Якби так перейти усі українські хати, то можнаб у богатьох з них знайти енциклопедії в чужих мовах: англійські, французькі, німецькі й польські. Нічого дивного! Як не було української енциклопедії, то всі ті, що не могли без неї обійтися, мусіли купувати чужі. Але річ в тім, що ті чужі енциклопедії були доступні тільки для невеличкого гурта наших людей, цебто тих, що знають чужі мови. І ось тут виявилася потреба нашої, української енциклопедії.

Таким чином Українська Енциклопедія сповняє перше своє велике завдання, якого не могла сповнити ніяка інша: вона йде в маси! Тепер вже не тільки той, що знає якунебудь чужу мову, але кожний, хто тільки вміє читати, може у всякій потребі покористуватись енциклопедією, бо вона в нашій рідній мові.

У згаданому вже „Вступному Слові" читаємо:

„Перша наша Енциклопедія мусіла поєднати два ріжні завдання: популярність і науковість. Заки в нас появляться фахові енциклопедії для ріжних наук і окремі наскрізь популярні, ця наша перша Книга Знання мусить задовольнити ці обі потреби: фахівців і якнайширших кругів громадянства. Енциклопедія призначена для всіх. . ."

Це справді книжка для всіх, книжка для мас. Книжка, що має понести в наші маси знання, має понести між ті маси відомості про вселюдську культуру, має причинитися до піднесення тих мас на вищий освітний рівень. Вона кожному необхідна: і сільському інтеліґентові, священикові, вчителеві чи якому іншому, що мусить жити здалека від міських бібліотек, і селянинові, що не мав змоги набути хочби тільки середньої освіти, а хотів би щось знати і визнаватися у всьому, що довкола нього і в світі діється, і робітникові, і ґімназійному учневі, і студентові університету. Кожному, кожному вона дасть відповідь на поставлене запитання.

Справді: книжка для всіх!

II. Відомості про нас.

Не є це рідкий випадок, коли хтонебудь з нас, запитаний про деякі подрібніші дані якихнебудь фактів нашого національного життя, відповідає часто: не знаю. Всі ми дуже часто не маємо потрібних відомостей про богато річей, почавши від нашої чисельности і скінчивши на даних з усіх ділянок нашого життя. Ми просто буваємо в клопоті, як прийдеться нам інформувати про наші справи чужинця; поза звичайними загальниковими відомостями не можемо йому нічого більше розказати.

Причина цього та, що в нас досі не було популярних видань, що зафіксовували би точні статистичні дані про нас, що систематично інформували би нас самих про події з нашої історії, про факти з нашого теперішнього національного життя, а найважніше: не було книжки, до якої кожний з нас міг би звернутися за короткими інформаціями про те все у кожній хвилині, не потребуючи зараз переглядати цілих томів історій чи інших подібних джерельних видань.

У інших народів бувають такі інформатори з ріжних ділянок життя: отже окремі книжки, що інформують про історію даного народу, про всесвітню історію, про господарство, політику, мистецтво і т. д. і т. д. Та всеж таки найвиднішою інформаційною книжкою являється всюди підручна енциклопедія. Вона власне тим виґідна, що у ній зібрані — хоч коротко, але всеж таки досить вистарчаючо для ляїка — відомості й інформації про всі справи. Не треба довго шукати, не треба прочитувати десятків сторінок, щоби нераз по витраті богато часу знайти те, що вам потрібне. В енциклопедії, де всі інформації зложені в поазбучному порядку, можна знайти потрібну справу за хвилину.

Власне тому треба радіти з того, що в нас почала виходити наша енциклопедія, що вже незадовго ми матимемо її цілість, що кожен з нас зможе послугуватися нею замісць вживати чужі подібні видання. Та вся вартість нашої енциклопедії не в тому тільки, що вона в українській мові і наслідком того стала доступна для широких мас нашого народу, але ще й — і то у великій мірі — в тому, що в ній зібрані відомості про нас самих. Велика вартість нашої енциклопедії власне в тому, що ми нарешті маємо підручну книжку, в якій кожен з нас вразі потреби може як стій знайти інформацію про все, що йому треба би знати з нашого національного життя.

Оце перше видання Української Загальної Енциклопедії цінне тим, що в ньому перший раз зібрані відомості про нас. Деякі такі, що їх можна було знайти досі денебудьінде, коли було добре пошукати, але й такі, що їх досі ніде не було, а які треба було щойно позбирати. Всі вони стануть підставою для докладного розроблення українського відділу в чергових виданнях Української Загальної Енциклопедії, а то й хто зна, чи не ляжуть в основу нових окремих, спеціяльних енциклопедій з ріжних ділянок нашого національного життя. У цьому треба вважати теперішне видання Української Загальної Енциклопедії першим кроком і треба дуже радіти з того, що цей крок уже зроблений.

Цей перший крок був дуже важкий. Редакційна колеґія УЗЕ пише у „Вступному Слові": „Складення першої енциклопедії скрізь звязане з великими труднощами; у нас ці труднощі були не менші, коли не більші. Досі не маємо повного енциклопедичного словника нашої мови, ані спеціяльних енциклопедій поодиноких наук; у неодній ділянці не маємо загально-принятих термінів, а багато з них є в пливкому стані".

Очевидна річ, що труднощі були великі; їх важко зрозуміти тому, хто не стоїть близько діла; вони вповні виправдують помилки й неточности, від яких ніколи не був вільний перший крок у якомунебудь ділі. Але вони переможені!

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ГАРТФОРД, КОНН.

О. Пристая проповідує по польськи.

Дня 15. липня хоронено тут молоду Українку, паню Кущак. Як це є звичаєм в Українців, підчас похорону завезено покійницю до церкви для церковної відправи. Привезено її до греко-католицької церкви. Підчас вічного відходу парох, о. Пристай, виголосив проповідь по польськи.

Громада з диву не могла вийти, як це так сталося, що й церква називає себе українською, і покійниця й її родина Українці, а проповідь публично говориться по польськи.

В слідуючу неділю церковна громада відбула парохіяльний мітинг, на якому парохіяни домагалися від о. Пристая вияснення, чому він говорив по польськи. О. парох заявив, що він проповідував по польськи, бо йому так хотілся, а громаді до того зась.

Учасник похорону.

—о—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Церковний зїзд осуджує угодові течії.

Відбувшийся тут дня 15. та 16. липня зїзд священиків американсько-української греко-католицької церкви ухвалив революцію, в котрій „осуджує і пятнує угодову політику духовних і світських діячів супроти окупантів українських земель, без ріжниці, до котрої партії або до котрої церкви ті угодовці належать".

Далі ухвалено резолюцію, в котрій „визнається, що всяке насильство і гнет в національнім, політичнім, чи економічнім відношенню є царством неправди, тьми і гріха, а тому ...боротьба проти того царства Сатани є правом боротьбою за Боже Царство, — Царство Правди, Справедливости, Волі на землі".

Учасники зїзду зложили на боєвий фонд 21 долярів, які переслано на руки „Обєднання".

Зїзд постановив перемінити назву церкви з „Американсько-української греко-католицької" на „українську православну церкву в Америці" та навязати зносини з православним патріярхом у Царгороді. Кандидатом на епископа вибрано о. д-ра Йосифа Жука.

Проводив нарадами о. д-р Йосиф Жук.

—о—

ЛІС В ІТАЛІЇ.

З нагоди двохтисячлітнього ювилею в честь славного римського поета **Вергілія**, що припав на цю осінь, у **Мантуї** (родинному місті Вергілія) посвятили в присутности Арнальда Мусоліні (брата диктатора Італії Беніта Мусоліні) **парк**. У цьому парку є всі ті дерева та ростини, що їх Вергіль оспівав у своїх поезіях про хлібороба та в пастирських піснях. Посвячення того парку долучується не лише до низки історичних спогадів, про які дуже дбають у фашистівській Італії, а належить теж до програми уряду: піддержувати всякими засобами охорону ростин і ліса. Диктатор Мусоліні, як лише прийшов був до влади, сказав: „Я люблю ліс, ідіть туди та боронить той, який ще є, та засаджуйте новий. Я помагатиму вам при цьому і тому". Ця заохота була тимбільш потрібна, що ліси в середущій та полудневій Італії понищені вже від кількох століть наслідком нерозумної господарки, а в богатьох місцях на великих просторах зникли зовсім. Саме любитель природи й історії розчаровується, коли побачить неодну гору вже зовсім без лісів, як наприклад Сораkte, яку, описував у поезіях поет Горацій, або Сабінську Гору (2156 метрів висока) та частину Абруцців. Дивно вражає туриста, коли в провідинку (підручнику) по Італії прочитає, що чатинні ліси в гірській кліматичній околиці Тоскана Вальомброза є одинокою спеціяльністю в середущій Італії. Старинні ліси в середущій Італії засаджували понайбільше черці чина Картузів. Чин Картузів оснував святий Брунон із Кельну в пустелі Шортрез біля Греноблі у Франції, а затвердив цей чин папа в 1177 році. Черці живуть у поодиноких домах, придержуються строгого посту, мовчанки, а заслужилися тим, що будували церкви та школи (нпр. у Чертоза ді Павія), вони славні з добродійности та науки. В 1903 році їх прогнали з Франції і вони поселилися в Еспанії (Тарагона) й Італії (Фарнета). Картузи виплекали теж чудовий ліс біля Камальдолі. Також францісканський монастир Ля Верна у Казентіно окружений вінцем чатинних лісів. Та дуже богато на місцях, де колись були ліси, тепер сумна-непривітна й невроджайна пустка. Згідно з достовірною статистикою є тепер в Італії 5,545,000 гектарів ліса, одначе частина з нього це ніякий ліс у нашому розумінні, лише хащі (підшиття). На великих островах Сицилії та Сардинії ліса дуже мало. Зате на тих островах є просторі помаранчеві та цитринові ліси, головно славний такий ліс Конка д'Оро біля Палерма. В роках від 1867-го до 1922-го засаджено лише 26,000 гектарів ліса, зате за останніх вісім літ аж 5,885 гектарів нового ліса, а 15,285 гектарів землі приготовили в горах для ліса. В Абруцах і в „Гран Парадізо" призначили великі простори гірського терену для національного парку. Італійських дітей у школах учать про значіння ліса та дають їм вказівки, щоби річно засаджували два міліони деревець.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку У. Н. Союзови за скоре виплачення мені посмертного в сумі 500 долярів по моїм мужу Дмитрі Курта.

Анна Курта, вдова.

—о—

Дякую за виплачення мені посмертного по моїй дружині Параскевії в сумі 1,000 долярів. Я зістався з пятьма сиротами й ці гроші є для мене великою допомогою.

Павло Яким,
Сентралія, Па.

ЖАРТИ.

У товаристві забавляються Жиди. Хто скаже найліпшу брехню, той дістане сто долярів нагороди.

Мойсей Нухимович оповідає: — Як за царських часів в Одесі були погроми, на мене кинулося відразу сто бандитів. Як я був у такій великій небезпеці, прийшла мені поміч від Бога: нараз виросли мені на плечах крила і я з Одеси перелетів аж тут до Ню Йорку тай сиджу собі безпечно!

Нухимович усміхається вже щасливо, бо сподіється нагороди, аж тут встає Майорко Канер і каже:

— Сто долярів належаться мені: я бачив, як ти летів!

—о—

Коробчак оженився. Запросив свого найлїпшого приятеля Шпака на обід. Шпак здумівся, як побачив Коробчакову „молоду" жінку. Нахилився до Коробчака й шепче йому на вухо:

— Бійся Бога! Як ти міг оженитися з такою опирицею: погана, дивиться зизом, уже й зуби штучні має...

Йому перебиває Коробчак:

— Можеш говорити голосно, вона глуха як пень!

—о—

— Учора я малощо не стрінув твого батька.
— Як то, „малощо"?
— Так: твій батько є на заліздничім двірці носієм, і має ч. 23, а я стрінув учора носія ч. 24, як ніс куфер.

—о—

— Ви сказали про мене, що я дурний як баран! Чи то правда?

— То правда! Одначе я цього не говорив!

—о—

Батько (кінчить бити старшого синка).

Молодший синок: Я хотів би бути тепер на місці Володка. Тато вже кінчить його бити, а мене щойно зачне тепер!

—о—

Підчас війни на російському фронті придовили Жида щпіона, Хаїма Донделеса. Засудили його на смерть. То був горячий серпневий день, як Хаїм з рабіном під ескортою йшов на місце екзекуції. Коли рабін молився, Хаїм увесь час постогнував:

— Ой вай- ой вай! А то спека! а то спека!

На це рабін, щоби потішити Хаїма:

— Е, що вам за біда, Хаїм! Але що я маю казати?! Я тую цілу довгу дорогу мушу назад зробити в таку спеку, а ви вже будете мати спокій!

—о—

— Я жию з чоловіком у найбільшій згоді.
— Все?
— Так. Самособою, поминаючи нечисленні випадки, коли він хотів мати свою власну думку.

—о—

Відак, що робить мітли:

— Коли б я був такий богатий, як Ракефелер, не робив би я дешевше мітли, як по три доляри за штуку!

—о—

Вона: Я в подружжі не найшла того, чого я шукала.

Він: А я не шукав того, що я найшов!

—о—

Господиня: Чуєте, я вас не пущу з хати, поки мені це заплатите комірного!

Комірник: Слава Богу, то таки матиму постійно хату!

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(79)

Отой корабель, що тепер плив на море, був так недалеко від берега, а разом з тим і так далеко, що не досягнеш його. Тарзан ламав собі голову над тим, як дібратися до судна, як дістатися туди. Судно все відходило далі, поки не сховалося за високим берегом глибокого виступу. Тарзан був цілком пригноблений і змучений. Він сів на березі моря й глибоко задумався. А тимчасом наступала ніч.

—о—

Смерком наступила повна тиша. На морі, як кажуть моряки, настала бунаца, себто не було найменшого прудву вітру. Здавалося, що й у джунглях усе впало в глибокий сон. Чути було шелестіння листків, що спадали то тут то там з дерев. Тарзан ще ніколи не бачив Атлянтійського океану в такій тишині, як тепер. Здавалося, що його могутні простори цілковито заснули й ніщо не порушує того глибокого спокою.

—о—

Аж ось Тарзан почув легке шорохтіння з джунглів. Його чутливе вухо відразу спіймало згуки наближаючогося звірини. Він повернувся до куща, звідки, здавалося йому, щось підкрадається до нього. Несподівано він побачив пантеру Шіту, що наближалася до нього. Скоро Шіта опинилася біля Тарзана. На небі не було місяця, але тропікальна ніч була ясна. Тисячі зірок лили своє світло з неба й фантастично освітлювали мертвий океан і сонні джунглі.

—о—

Вже багато часу пройшло, як Тарзан бачив диких приятелів, а між ними й Шіту. Поява її в таку хвилину не могла не врадувати Тарзана. Блискавкою перебігали в його голові думки й він снував ріжні плани вратування Джейні. Шіта лестилася до нього й видно було, дуже рада, що нарешті знайшла свого пана. Тарзан гладив Шіту й вдивлявся в темну далечінь океану. Нарешті якась думка прийшла йому в голову і він кинувся щодуху вперед.

—о—